

*О. Конуп,
магістрант факультету економіки та менеджменту
Науковий керівник: Н. О. Ботвіна,
доктор економічних наук, професор,
Міжнародний гуманітарний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Підтримка малого бізнесу через систему оподаткування може стати одним із способів стимулювання розвитку малого підприємництва в Україні. Система оподаткування, що існувала в Україні до нового Податкового кодексу, створювала значне податкове навантаження на суб'єктів малого підприємництва. Незважаючи на тривалий час, витрачений на намагання її модернізувати, вона залишалася найбільш обтяжливою серед 180 країн світу. Все це призводило до таких негативних наслідків, як спад ділової активності суб'єктів господарювання, відтік національного капіталу за кордон. Через це зменшувалися надходження у бюджет, що в свою чергу знову примушувало державу вводити нові податки та збільшувати базу існуючих податків. Таким чином, все оберталось по колу і не давало можливості суб'єктам малого підприємництва успішно розвиватися. Виходячи з цього, необхідно було прийняти сучасний збалансований Податковий кодекс – документ, в якому необхідно було оптимально поєднати функції фіскальні, від яких залежить життєдіяльність держави, і стимулюючі.

Президент України 3 грудня 2010 року підписав Податковий кодекс, ухвалений Верховною радою з урахуванням внесених главою держави пропозицій, а з 1 січня 2011 року Податковий кодекс, за винятком низки його окремих норм, набув чинності [1].

Вченими висловлюється дві зовсім протилежні точки зору щодо розвитку малого бізнесу в умовах нового Податкового кодексу. З одного боку, кодексом передбачено спрощення системи звітності. Замість великої кількості паперів підприємці, що знаходяться на спрощеній системі оподаткування, будуть надавати лише один звіт до Пенсійного фонду. В кодексі передбачено зменшення кількості загальнодержавних податків з 29 до 17. Також скасовано 10 місцевих податків і зборів. На місцях стягуватимуть чотири обов'язкові податки (на землю, нерухомість, рекламу і торговий патент), всі інші впроваджуватимуться на розсуд влади.

Кодекс також передбачає запровадження податкових канікул для малого бізнесу. Вони продовжаться з 1 січня 2011-го по 31 грудня 2015 року.

Податковий кодекс не заперечує спрощену систему як таку, він має на меті перш за все боротися із негативними явищами цієї системи. Закон пропонує такі альтернативні варіанти розвитку малого бізнесу: якщо підприємець отримує сукупний річний дохід не більше 300 тис. грн., він може працювати на єдиному податку, який піде до місцевого бюджету. Якщо обіг збільшується і дохід зростає до 3 млн. грн., підприємець переходить у категорію малого бізнесу з нульовою відсотковою ставкою податку на прибуток протягом 5 років. З доходу понад 3 млн. грн. сплачують 19% податку на прибуток, який до 2014 р. буде знижено до 16% [2].

Нині чинне законодавство України передбачає декілька видів систем оподаткування, обліку та звітності, а саме:

1. Загальна система оподаткування, обліку та звітності – даний вид оподаткування можуть використовувати у своїй діяльності будь-які суб'єкти підприємницької діяльності.

2. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності:

– спеціальний торговий патент – можуть застосовувати будь-які суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють торгівельну діяльність в пунктах продажу товарів, а також надають побутові послуги. Даний вид податку може застосовуватись лише в деяких населених пунктах;

– єдиний податок – застосовується юридичними та фізичними особами, які здійснюють підприємницьку діяльність;

– фіксований податок (торговий патент) – застосовується у випадку, коли фізичними особами здійснюється продаж товарів, а також надаються супутні такому продажу послуги на ринку [3].

Характеризуючи загальну систему оподаткування, можна сказати, що остання максимально враховує економічні показники діяльності підприємства – в більшості випадків у платника податків з невисокими показниками доходу не виникає великих податкових зобов'язань.

Що стосується оподаткування доходів фізичних осіб – підприємців на загальній системі оподаткування (далі – ФОП-ЗС), то воно будується на нормах ст. 177 ПК. Згідно з п. 177.2 ПК об'єктом оподаткування є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи – підприємця.

Безпосередній механізм розрахунку оподаткування заснований на формі Книги обліку доходів і витрат, яку ведуть фізичні особи – підприємці, крім осіб, які обрали спрощену систему оподаткування, та фізичних осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність (затверджена наказом ДПЛ України від 24.12.2010 р. № 1025).

Принцип ведення Книги передбачає заповнення щоденних результатів, з підбиттям місячного, квартального та річного підсумків.

Загальна система оподаткування для фізичних осіб – підприємців має найбільш складну систему ведення бізнесу з точки зору обліку та звітності. Проте вона дозволяє займатися будь-яким видом діяльності та немає інших обмежень, що притаманні спрощеній системі оподаткування. Підприємець-неспрощенець є платником прибуткового податку за ставками, визначеними у п. 167.1 ст. 167 Податкового кодексу України. Це становить 15% від бази оподаткування, якщо доходи не перевищують 10-разовий розмір мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного періоду (цього рік – 9401 грн), і 17%, якщо доходи перевищили цей розмір.

Безпосередньо визначенню складу витрат для цілей оподаткування присвячено ст. 138–143 ПК. Умовно всі витрати ФОП-ЗС можна розділити на 7 класів:

- собівартість виготовленої продукції
- загальновиробничі витрати;

- адміністративні витрати;
- витрати на збут;
- інші операційні витрати;
- фінансові витрати;
- інші витрати звичайної діяльності.

Крім того, склад таких витрат має бути відкориговано на витрати, які не враховуються під час розрахунку об'єкта оподаткування та витрати подвійного призначення які враховуються з дотриманням лімітів або при дотриманні певних умов.

Слід наголосити, що до витрат належать лише ті, які безпосередньо пов'язані з господарською діяльністю підприємця. Не відносять до витрат вартість рухомого або нерухомого майна, що підлягає державній реєстрації, якщо воно придбане до державної реєстрації фізичної особи-підприємця, навіть якщо воно використовується у господарській діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Податковий кодекс України № 727//98 від 22.12.2011.
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності: Закон України № 4014-17, від 04.11.2011.
3. Про державну підтримку малого підприємництва: Закон України № 2063-14 від 18.09.2010.

***С. Косецька,**
магістрант V курсу
факультету економіки та менеджменту
Науковий керівник: **О. А. Мартинюк,**
кандидат економічних наук, доцент,
Міжнародний гуманітарний університет*

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ БЕНЧМАРКІНГУ В СУЧАСНІЙ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Вперше в Україні про бенчмаркінг заговорили близько 10 років тому, коли в результаті масштабних соціально-економічних перетворень підприємства зіткнулися з необхідністю докорінної зміни стилю управління, постійного підвищення якості створюваної продукції і вдосконалення технологій управління. Таким чином, можна сказати, що технології управління, до яких відносять і бенчмаркінг, виявилися затребуваними українськими підприємствами в нових, ринкових умовах [6, с. 35].

Бенчмаркінг як напрямок сучасної економіки представляє собою злиття методів і технологій менеджменту та маркетингу і є одним з фундаментальних бізнес-процесів сучасної компанії, що дозволяють системно підходити до виявлення ключових орієнтирів її розвитку та сприяють підвищенню ефективності корпоративного менеджменту [1, с. 17].